

kiest, zooals dit met vrienden wél het geval is, en ook dat een veel grootere bestendigheid is gewaarborgd. 't Mooiste is natuurlijk als beide kringen samenvallen. Doch als menschen soms de namen van hun grootmoeders niet eens weten, en onverschillig praten van: „da's geloof 'k nog zoo'n stuk neef van me,” of: „ja, da's familie van me van Adams wege” — dan klinkt zulks waarlijk niet fijn of sympathiek.

En dan, in 't verleden van ons verre voorgelacht, in de Germaansche Oudheid, is de zin voor een hecht geslachtsverband ons reeds gegeven. Daarover een volgend maal.

HENDRIKA KUIJPER-VAN OORDT

WERKELOOS

DEN EERSTEN DAG, DAT BER BEVERS zonder werk was, liep hij onwennig door zijn huis in zijn bleekgewasschen boezeroen met donkere stukken.

Zijn bedrijvig rondreddende vrouw ging hij bijna schaamachtig uit den weg. Haar geduldige, zachte oogen vermeed hij. De rumoerig spelende kleintjes streek hij in het voorbijgaan even met de groote, ruig-behaarde werkhand over de kaalgeknipte gladde kopjes.

Er was iets ongewoons over hem, iets bedeesds, geheel vreemd aan zijn anders zoo luidruchtige goedgeluimdheid. Zijn schouders trok hij wat op en tusschen zijn donkere oogen dwarsde een mukkende rimpel.

Het was vreemd. Zoo dikwijls had hij met de kame-raden meegesputterd op het zware, sloopende fabriekswerk, had hij meegefoeterd, dat ze eigenlijk slaven van de machine waren, allemaal, tot den stunteligen krullen-jongen toe. Zoo dikwijls had hij meegescholden op de machines, die je kracht opvratén als monsters. Natuurlijk niet in zoo ruwe taal als de anderen... Maar gescholden had hij toch...

En nu, nu hij er onverwachts „uitlag,” eenvoudig afgedankt en aan den kant gezet met een aalmoes van twee weken vol loon en een woord van waardeering en beklag van den „baas,” nu miste hij plotseling het helsche rumoer, den dreun van de machines, het gonzen van de riemen. Nu had hij bijna heimwee naar het naakte, grijze gebouw met de strenge, hooge ramen, het gebouw, waar vanmorgen de fortuinlijker makkers als gewoonlijk waren binnen gegaan met hun bultige boterhamzakjes en blauwe, gedeukte drinkbussen.

De anderen, die niet geraakt waren door den slag... Natuurlijk, gisteren hadden ze zich nog om hem bekommerd, hadden ze om hem gedromd, hem ruw be-moedigd, hem op de schouders geklopt. Gisteren hadden ze om hem te plezieren gescholden en geschimpt op iedereen, die toevallig een tree hooger stond in de maatschappij. Gisteren hadden ze hem getroost, hem herin-nerd aan de uitkeering van den Christelijken Bond.

Dertien keiharde guldens, alla, je kon er niet van rentenieren, maar één-vijftig toeslag voor elk kind... dat scheelde toch... krepeeren van den honger hoefde ook nog niet... Maar vandaag zou zijn naam misschien al amper meer genoemd worden. En morgen merkten ze de leege plaats al haast niet meer, ging alles zijn ouden sleur zonder hem... hij wist het. Zoo was het leven... het stootte je zonder complimenten tusschen de anderen uit, het zette je onverschillig aan den kant van den weg. Alsof je een onbruikbaar stuk materiaal was.

En daar stond je dan... met een paar vierkante schouders, die van sjouwen en tillen wisten, met een paar reuzenhanden, dik onder het eelt van 't werken.

Met een hart vol hunker naar den arbeid, om 't even welke. Het zwaarste, het verachtelijkste werk zou je willen doen. Al was het methoopen keeren of beerputten leegen... werken wou je.

Maar er was nu eenmaal geen vraag meer naar je kracht, naar je pezige, taaie lichaam.

Dit was nog maar de eerste dag. Morgen zou het weer zoo zijn, en overmorgen, en over-overmorgen, en wie-weet-hoe-lang. Een nachtmerrie van leege dagen...

Je hokte maar thuis als je niet stempelen moest. Je keek verveeld naar moeder-de-vrouw, die den kleinen schreeuwer een luiertje omspelde. Je liep heen en weer tusschen de kamer en het keukentje, wat precies drie stappen was... Je liep heen en weer als een opgesloten dier in zijn hok. Heen en weer... heen en weer...

De gedachten zaten op een klomp geronnen in je hoofd: waarom nou, waarom nou juist ik... waarom niet Heins, die niet vies was van een borreltje, waarom niet Willemse, die knal-rood was, en waarom niet die vent van Mol, die z'n eigen van luiheid in den weg liep. Waarom nou ik met m'n huis vol kleine jongens...

Ber Bevers balde de vuist in den broekzak en liep de plaats op, alsof hem het huis te klein werd. Land-derig stond hij te kijken naar het eigengeknutselde kippenhok. Vanmiddag had hij ruimschoots den tijd, om dat deurtje te repareren, dat uit de scharnieren hing. En den grond kon hij versch ompsitten.

Hij keek naar het tevreden gescharrel van de beesten achter het gaas. Hoe ze krabden in den grond en be-daard pikten naar iets, dat bovengewoeld kwam.

Achter zijn rug knierpte de koffiemolen. Als het malen gedaan was, hoorde hij zijn vrouw zingen — ekspres voor hem natuurlijk: „Vest in bange en droeve dagen, al uw hoop op Hem alleen...”

Haar anders zoo vaste stem haperde hier en daar en beefde een beetje.

„Schroom niet Hem om hulp te vragen...”

En wijd verdriet golfde over de boosheid van daarnet, spoelde die mee. Het was niet enkel week zelfbeklag... het was niet enkel het verdriet van een, die zich voelt verongelijkt en gekrenkt. Het was meest schaamte...

Hoor, nu begon zijn vrouw opnieuw: „Is de nood zoo hoog gerezen...” Haar stem werd overtuigender en vaster.

Zoo was het... zóó was het...

Zijn wijfje, zijn best, dapper wijfje...

Hij zelf was een lor van een Christen, ja zeker, een lor... Braaf zitten in de kerk, als je elken Za-terdag je geld kunt knopen in een punt van het leege boterhamzakje was geen kunst. Bidden achter je pet, als het verdriet bij je buurman op visite was, dat was geen kunst...

Fluiten en goedgemutst zijn, als geen vlieg je dwarszat, ook al geen moeilijke kunst... Maar als 't er op aan kwam, als je opzij geschoven werd als een onnut, overbodig ding, als je je hand ophouden moest voor die paar guldens ondersteuning, als je bij benadering niet wist, hoe lang die trieste grap duren kon...

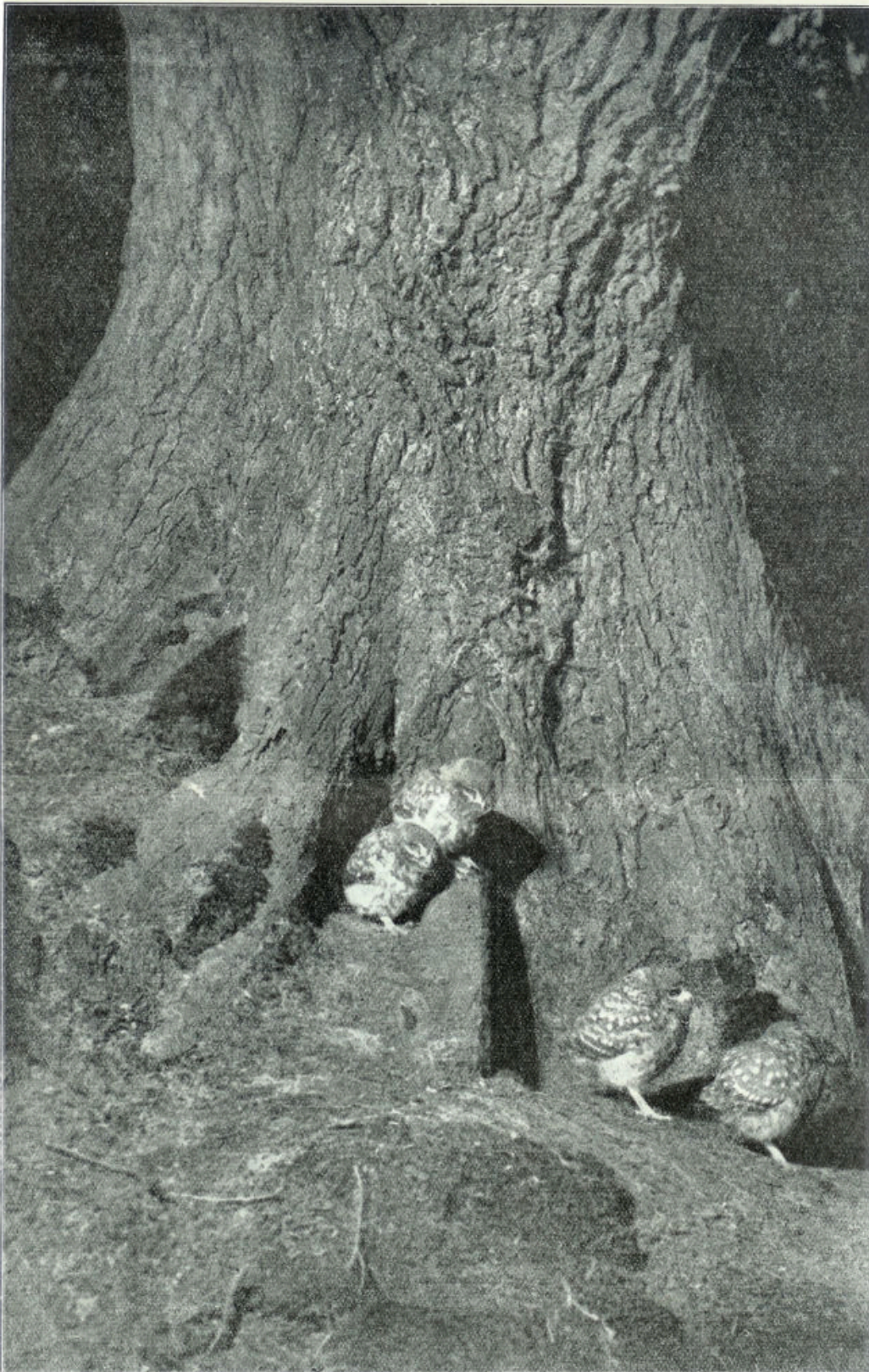
Dán een Christen te zijn, dán te toonen, dat het je meenens was met je godsdienst...

Dan niet lukraak schelden en razen, maar je harden kop buigen, omdat het alles ging, zooals het moest gaan...

Hoe stond het er ook weer precies: geen muschje op de aarde zonder den wil des Vaders...

Dát was pas mannenwerk, alsjebliet!...

Ber Bevers liep weer op zijn huisje toe. Hij bukte

Vier jonge steen-
uiltjes, die hun nest,
in een hol aan den
voet van een dik-
ken eik verlaten,
om in het bosch
op stap te gaan.

Naar een foto van
N. Tinbergen -

werktuigelijk voor de waschlijn. In de keukendeur ging hij tegen de post leunen.

Even keek hij zijn vrouw aan. En zij hem...

Ze zag smalletjes en zorgelijk en ze had stilletjes gehuild, ried hij.

Haar mond beefde een beetje, als ze probeerde te glimlachen. Maar ze glimlachte tóch, glimlachte naar dien grooten onhandigen Ber, die stond te zoeken naar zijn woorden.

„Ik heb zóó koffie, vader,” riep ze.

Ber Bevers knikte. Door de open kamerdeur zag hij zijn jongste in het wiegje, frisch gewasschen en verzorgd.

„We zullen vanmiddag het kippenhok maar eens repareren,” zei hij bedachtzaam. „Het deurtje hangt los. En ik heb gezien, dat er een plank van de schutting af is.”

Het was een heel nuchter gesprekje tusschen die twee. Het onuitgesprokene school er achter weg.

Wat ons ontroert, vindt zoo moeilijk een uitweg door de deuren van de banale woorden.

Het is ook vaak niet noodig.

Zonder woorden begrijpen we elkaar soms het best. Een enkele blik kan de belofte zijn van wederzijdsche hulp.

JO KALMIJN-SPIRENBURG

DE GOUDSCHE GLAZEN

ER ZIJN DRIE DINGEN, WELKE GOUDA een wereldvermaardheid hebben geschonken: de kaas, de kaarsen en... de St. Jan, met haar prachtige, gebrandschilderde ruiten. Heeft men de Goudsche glazen eenmaal aanschouwd, dan laten ze u niet los, men wil ze altijd weer zien, en gaat ze steeds meer waardeeren.

Men is in Gouda trots op de grijze kerk met de wonderschoone vensters en men heeft er door de eeuwen heen heel wat voor over gehad, om de St. Jan ten volle recht te doen wedervaren. Van onzen tijd getuigen daarvan de fraaie koperen lichtkronen, eerst onlangs aangebracht, die er zooveel toe hebben bijgedragen, den ouden luister te herstellen; en evenzoo het restauratiewerk van de gebrandschilderde ramen, waaraan men thans reeds dertig jaren bezig is en dat men zoo gaarne — de crisis ten spijt — zou willen voortzetten. Vandaar, dat men onlangs een beroep deed op het geheele Nederlandsche volk, om door het gebruik van „Goudsche glazen-postzegels” — in vertrouwen op de macht van het kleine — mogelijk te maken, dat het werk kan worden beëindigd.

De St. Jan heeft met haar glasramen een veel bewogen geschiedenis achter den rug, en het is wel de moeite waard, er eens even bij stil te staan.

Hoogst waarschijnlijk is de Goudsche dom gesticht door Jan van Henegouwen, Heer van Beaumont, Schoonhoven, Gouda, enz. enz.

Nauwelijks voltooid, werd het bouwwerk, met de geheele stad, in 1438 in de asch gelegd. Na opnieuw opgebouwd te zijn, sloeg den 12^{en} Januari 1520 bij een hevige onweder, de bliksem in den statigen toren, waardoor voor de tweede maal de kerk verwoest werd.

Zooals we in het rapport der kerkmeesters lezen: „Soo dat den lanckmoedigen en goedertieren Godt op ons, arme sondaars vergramdt en verstoordt zijnde, ons in 't generael corrigeren en straffen wilde, met dit wonderlyck spectacel en teycken van de executy...”

Men ziet het, wèl hebben de Gouwenaars de ramp, die de stad trof, in het juiste licht beschouwd; en dat gaf hun den moed, onmiddellijk de handen in een te

slaan. Reeds een week na den brand werd de eerste inzameling gehouden, om den herbouw mogelijk te maken, terwijl de burgers zich onmiddellijk beschikbaar stelden, om zonder belooning het puin te ruimen.

Een jaar later, zoo vermelden de kronieken, was de kerk opnieuw uit haar asch verzezen, en de actieve burgemeester van Gouda wendde zich tot geestelijke en wereldlijke overheden om steun, ten einde ook de gebrandschilderde vensters weder te kunnen aanbrengen.

De oude kerk schijnt reeds vóór de catastrofe in het bezit van prachtige ramen te zijn geweest, van niemand minder dan den beroemden Lucas van Leyden, en het nieuwe gebouw zou niet voor het oude mogen onderdoen.

Trouwens, in die dagen was Gouda de stad der glasschilders, zóó zelfs, dat later, toen de kunst in verval dreigde te geraken, de gemeente zelf aan andere gemeenten geschilderde glazen ging schenken, bij wijze van werkverschaffing.

Het beroep op medewerking had succes. En dat men deze betrekkelijk gemakkelijk verkreeg, daarvoor zijn verschillende oorzaken aan te wijzen.

In de eerste plaats zijn we nog in den tijd, dat Gouda Katholiek was, zoodat men nog algemeen geloofde, door de goede werken zalig te worden. Voorts was het gewoonte, dat het portret of het wapen der schenkers in het glasraam werd opgenomen, terwijl de gevers er bovendien niet zelden een middel in zagen, hun denkbeelden te propageeren.

Hoe het zij, het eene glasraam volgde het andere al spoedig op, in vlugger tempo, dan men in onzen tijd ziet gebeuren! Nu was de vervaardiging ook wel heel wat goedkoper dan tegenwoordig, want als men na-

Fragment uit raam 6 „Judith redt Bethulië.”
Men ziet op deze foto Judith met het zwaard.